

Kohanimenõukogu koosolek
PROTOKOLL nr 84

Tallinn

13.07.2018 nr 14-4/18-1

Algus kell 12.00, lõpp kell 15.00

Juhatas: Väino Tõemets

Protokollis: Kadri Teller-Sepp

Võtsid osa: Mall Kivisalu, Liisi Lumiste, Jaak Maandi, Peeter Päll, Uudo Timm, Olev Veskimäe

Kutsutud: Hendrick Rang, Mart Uusjärv

PÄEVAKORD:

1. Kokkuvõtteid haldusreformist – Väino Tõemets
2. Kohanimed haldusreformi pöörises – Peeter Päll
3. Kohanimeregister aastal 2017, milline oleks hea töötav register tulevikus – Mall Kivisalu
4. 2017. aasta põhilised teemad ja arengukava täitmine, kohanimevaldkonna arengukavast 2018-2022 – Kadri Teller-Sepp
5. Haldusreformi kokkuvõtteid: ettepanekud asustusüksuste kategoriseerimise ja „linnvaldade“ osas – Evar Saar
6. Muud küsimused:
 - a. XV Kohanimapäevast Paides
 - b. Kohanimede registritesse kandmise seisust (allikad, sillad, üksikobjektid)

Arutati:

1. **Kokkuvõtteid haldusreformist** – Väino Tõemets

Väino Tõemets tegi kokkuvõtteid lõpule jõudnud haldusreformist (ettekanne lisatud).

Otsustati: info teadmiseks võtta.

2. **Kohanimed haldusreformi pöörises** – Peeter Päll

Peeter Päll tegi kokkuvõtte haldusreformi mõjust valla- ja külanimedele (ettekanne lisatud).

Otsustati: info teadmiseks võtta.

3. Kohanimeregister aastal 2017, milline oleks hea töötav register tulevikus – Mall Kivisalu

Mall Kivisalu tegi ettekade kohanimeregistri tegevusest 2017. aastal ning esitas ettepanekud, milliseid funktsioone register tulevikus täitma peab (ettekande lisatud).

Iga riik vastutab oma kohanimede eest, seda ei saa teha välismaised erakorratsioonid nagu Google; kõik andmed peaksid olema võimalikult ühes kohas ja kättesaadavad.

Peeter Päll: Kui riik andmeid ei uuenda, siis ka Google neid ei uuenda. Ei pea vastandama, aga saab rääkida ka koostööst.

Mall Kivisalu: kui riik ise ei levita, siis teeb Google oma liigutusi edasi nii nagu õigeks peab.

Evar Saar: lihtsalt nime guugeldajale pakub Google Wikipediat. Natuke teadlikum tarbija leiab, et Eesti kohanimeregister ei esita andmeid nii intelligentselt kui naabritel (Läti ja Soome). Kohanimesid saab palju paremini kätte, ei paku niipalju aadresse.

Olev Veskimägi: arvestada tuleb, et Läti kohanimeregistri juures on terve toponüümika labor, kümnekond inimest töötab igapäevaselt kohanimede leidmisega. Google annab rahvusvahelistel üritustel jõulisi sõnumeid, et ühel hetkel võime lõpetada tegevuse või teha tegevused tasuliseks, arendage tugevalt oma teenuseid.

Otsustati: Toetada kohanimeregistri sisuanalüüsi (ärianalüüs) tellimist. Täpsustada, millised on vajadused ja võimalused uueks terviklikumaks ning ametnikele ja kodanikele paremini kasutatavaks andmekoguks.

4. 2017. aasta põhilised teemad ja arengukava täitmine, kohanimevaldkonna arengukavast 2018-2022 – Kadri Teller-Sepp

Kadri Teller-Sepp tegi ettekande 2017. aasta põhiarengutest.

Septembri lõpuni põhitegevused johtuvalt haldusreformist: kohaimenõukogu kogunes I poolaastal mitmel korral vallanimede ettepanekuid arutama, täitmaks oma seadusest tulenevat kohustust anda Vabariigi Valitsusele kohalike omavalitsuste nimede kohta ekspertarvamused.

Kuna haldusreformi käigus muudeti ka külanimesid, toimus kevadest sügiseni aktiivne KOV-de nõustamine, sh kohanimenõukogu soovitus külanime valikuks 2017. a haldusreformi puhuks. Kohalike valimiste tulemuste väljakuulutamisel jõustus uus Eesti asustusüksuste nimekiri (Vabariigi Valitsuse määrus).

Väljaspool haldusreformi muutus asustusjaotus KOV taotluste alusel: ennistati neli ajaloolist küla, moodustati üks küla ajaloolise paiganime alusel; moodustamisel üks uus küla.

Aasta keskel alustati taas tööd kohanimede eritlemisega, ettevalmistamisel kolm nimistut (eraldi päevakorrapunkt).

Lisaks muudele jooksvatele teemadele oli kohanimenõukogu seotud ühe kohtuvaidlusega (Kadrina valla Kadrina aleviku Sauna tänava vaidlus), kus ringkonnakohus jättis kohanimenõukogu vaideotsuse kehtima.

Kohanimenõukogu arutas küsimusi neljal koosolekul; viiel korral kujundati arvamus e-kirjavahetuses (e-koosolekud).

Otsustati: Info teadmiseks võtta. Rahandusministeeriumil ette valmistada uue perioodi arengukava koostamine.

5. Haldusreformi kokkuvõtteid: ettepanekud asustusüksuste kategoriseerimise ja „linnvaldade“ osas – Evar Saar

Evar Saar algatas arutelu kahel teemal, mis on üles kerkinud haldusreformi käigus tehtud õiguslike valikute tulemusena (vt mõttepaberid protokollis lisas).

Esimesena käsitleti probleemi väga suure territooriumiga valdadest, kus enam ei saa lihtsa juhatamisega aru, kuhu minna. Ära on kadunud küla asupaika määrav kiht (nt Saaremaal vald). Praegu on tekkinud olukord, kus Saaremaa vallas on 427 küla, üheksa alevikku ja üks linn, Rõuge vallas 274 küla ja kolm alevikku. Järva vallas ei ole külasid küll rohkem kui ainult 74 (+ neli alevikku ja üks alev), kuid valla kuju ja ulatus on silmapaistev. Selline jaotus ametlikus aadressistandardis ei lase enam sõnalise aadressi põhjal mõista, kus kandis uutes valdades mingi kuulaja jaoks tundmatu nimega küla asub. Kuidas anda ametlikule sõnalisele aadressile tagasi omadus, mida sellelt oodatakse, et see identifitseeriks kohta ilma täiendavate seletusteta? Lisaks võib edaspidiste ühinemiste (maakonnasuurus vallad jms) käigus probleem süveneda, ära tuleb muuta üha rohkemate külade nimed, mis on aga väärtuslikud nii nagu nad on.

Asustusüksused võivad moodustada kohta identifitseeriva vahekihi: piirkonna, seejuures ei pea piirkonna liiginimetus olema piirkond. Üle tuleks võtta olemasolev kohalik liiginimi. Setomaal – nulk, saarel saar või üldse mitte (Piirissaar), Saaremaal kihelkond. Õiguslikult selgitada, kuidas. Piirkondade puhul oleks hea kui nimetamisel vastutust jagada (vald teeb ettepaneku). Võrumaal on huvi vägagi olemas, jagada vald näiteks 5-7 piirkonnaks (nimetada kantideks).

Evar: kui ühinevad vald ja linn, tuleks praktiliselt mõelda. Tartus olemas Tähtvere linnaosa, valda ei saa nii nimetada. Linn võiks jaguneda nii: Pärnu linn, teised on piirkonnad. Linna sees jagunevad asumid.

Arutelu, kuidas kohaldada õiguslikult, kuidas rakendada praktikas, aadressistandardis. Süsteemid on väga keerulised, nende ülesehitamine, muutmine keeruline. Valikukoht: lisaaste hierarhiasse või raha kokkuhoiuks kaotada üks aste ja luua selle asemele. Näiteks võtta maakond (ametlikust) aadressist välja, kuna maakonnal ei ole selles nagunii praktilist väärtust. Tähtsamad on „alumised“, kohta täpsemalt määratlevad kihid, sh eriti asustusüksuse nimi (küla, alev jms). Eripärane lähenemine, kus igale Eesti kandile

pakutakse oma, kokkuleppelist lähenemist, kätkeb nii paindlikkust (hea) kui riske (ühetaolise lähenemise puudus). Leitakse, et mõte väärrib edasiarutamist.

Mall: Kaks asja: mõtet tuleks testida inimeste peal, kas ja kuidas valmis ollakse. Teiseks peaks siiski jagama kogu valla ruumiliselt tervikuna, mitte vaid osa territooriumist. Maakonna eemaldamine aadressiandmete struktuurist oleks odavam. Kõik on muidugi kuludega seotud (EHAK-klassifikaator, aadressandmete süsteem jne); vajab analüüsimist.

Evar Saar: asjaga võiks kohe edasi minna, sest uued omavalitsused on valmis just praegu tegutsema – see on ja tundub tulevase alla arhitektuuri loomine/loomisena.

Teise ettepanekuna haldusreformi käigus linnadeks nimetatud valdadest (Pärnu, Tartu, Haapsalu, Narva-Jõesuu, Paide). Tekitanud pahameelt, sest tegu on asjade nimetamisega vale nimega. On löönud laineid kultuuriintelligentsi hulgas, sest kultuuriliselt vale ja võõras. Maa tuleks nimetada maaks ja linn linnaks. Eeskujuks on olnud Soome, aga soomlased ei rõhuta seda jaotust kaardil. Täpsustus: linna liiginime säilitamine oli ajutine meede, haldusreformi seadus. Edaspidi ei saa.

Jaak Maandi: liiginimega olid kunagi seotud teatud õigused ja kohustused.

Väino Tõemets: liiginimest kinnihoidmise lahenduseks on rahajagamise asustusüksuste kaupa, mitte haldusüksuste kaupa

Evar: Nn sildistamisest (haldus- ja asustusüksuste siltidest ja viitidest.. Võiks pakkuda variante, kuidas paremini märkida, kust algab linn omavalitsusena, kus asustusüksusena.

Arutatakse võimalusi. Termin „linnasaras“ – leitakse, et saaks liiga palju nalja, sest avalikkus ei tea seda enam. „Maa-ala“, „linna halduspiirkond“.

Uudo Timmi: Kui juriidiliselt ei ole võimalik asja muuta, tuleks kokku leppida mingi sobiv mõistlik keelepruuk ja laialdaselt tutvustada.

Väino Tõemets, Peeter Päll: kutsuda ümarlaua taha kokku linnade esindajaid, et uurida praktikaid, arvamusi, võimalusi hea keelepruugi kokkuleppimiseks. Vormiks on vaba ümarlaud, teemapüstitus hoida avatuna, mitte suruda oma mõtteid peale.`

Evar: sildistamise puhul oleks seaduse muutmine ilmselt paari alamakti teema. Linna tähistamise teema on kiirem.

Otsustati: Arutada ettepanekut ja edasist võimalikku tegevust Rahandusministeeriumi regionaalhalduspoliitika osakonnaga.

6. Muud küsimused:

a. XV Kohanimapäevast Paides

Peeter Päll, Kadri Teller-Sepp andsid ülevaate Paides toimunud Järvamaa kohanimapäevast, mille korraldamisel oli väga heaks partneriks Järvamaa Muuseum. Huvi ettekandepäeva vastu oli suur, hiljem aktiivne kajastus muuhulgas sotsiaalmeedias. Kohanimapäevadega on Eestile „ring peale tehtud“. Uue arengukava koostamise käigus vajalik mõelda, millises vormis kohanimeteavitus edaspidi kõige enam vaja, millises vormis edasi minna. Järgmisel aastal plaanis kohanimapäev Narvas.

Otsustati: info teadmiseks võtta, kohanimapäevade edasist korraldust ning laiemalt teavitus- ja haridustegevusi arutatakse uue arengukava ettevalmistamise käigus.

b. Kohanimede registritesse kandmise seisust (allikad, sillad, üksikobjektid)

Kadri Teller-Sepp andis ülevaate kohanimenõukogu töörühma tegevusest, mis on kogunenud mõned korrad alates aprillikuust, et leppida kokku nimekujudes, mis eelnevalt on läbinud eritlustöö Eesti Keele Instituudi juhtimisel ning toimetatud Tõnu Raudsepa poolt. Esimeses järgus kinnitatakse kõik nimed, mille suhtes ekspertide arvamustes eriarvamusi ei olnud või milles jõuti töörühmas kokkuleppele. Nimekirjad on mahukad ning nende läbivaatamine võtab aega.

Otsustati: Info teadmiseks võtta. Töörühmal valmistada ette nimekirjad e-koosolekul vastuvõtmiseks ning jätkata tööd veel kokku leppimata nimede osas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Väino Tõemets
Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadri Teller-Sepp
Protokollija

Lisad:

1. Haldusreformi kokkuvõtteid (esitlus) – Väino Tõemets
2. Kohanimed haldusreformi pöörises (esitlus) – Peeter Päll
3. Kohanimeregister aastal 2017 (esitlus) – Mall Kivisalu
4. Asustusüksuste hierarhiasse uue kategooria lisamine (mõttepaber) - Evar Saar
5. Linnadeks nimetatud valdadest ja linnadega liidetud valdadest (mõttepaber) - Evar Saar